

SÜMEGE ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sümege, Horvát Gábor könyvkereskedésében.</p>	<p>Előfizetési árak: Egész évre 8 K., félévre 4 K., negyedévre 2 K. — Egyes szám ára 20 fillér.</p>	<p>Hirdetések egyessége szerint. A nyílt tér sora 1 korona.</p>
--	--	--

Forgalmunk kerékkötője.

Mikor a világ valamennyi községe, köztük Szilasbalhás, Piripócs és Mucsá is, azon törekedik, hogy forgalmát emelje, Sümege a legutóbbi hetivásáron olyasvalami történt, ami egyenesen kerékkötője annak a kis forgalomnak, amelyik Sümege minden hétfőn lebonyolódik.

Elmondjuk a dolgot rendre.

Az augusztus 29-én tartott képviselőtestületi gyűlés a városbíró indítványára kimondotta, hogy a piacon 9 óra előtt a kofák és kereskedők nem vásárolhatnak. Egyhangulag mondta ki. Természetesen, mert régi közóhaj, hogy a piacon a kofák korai vásárlásainak véget kell vetni. Lapunk is számtalanszor szót emelt ebben az irányban. Ezt a határozatot azután a város bírja pár ember kívánságára s kiterjesztette a heli a gabona- és sertésvásárra is. Korán reggel kidoboltatta, hogy kereskedőnek reggel 9 óra előtt büntetés terhe alatt sem gabonát, sem sertést venni nem szabad.

Mindenki elálmélkodott a furcsa rendelkezésén. Sokan nem adtak neki hitelt, mások talán ellenkeztek is, mire a városbíró a tilalmat másodszor is kidoboltatta.

Nyomban következett az ellenhatás. A gazdák jórésze óvakodott az eladástól, abban a félelemben, hogy a megkötött vásár lenyomja terményeinek árát. Többen ki is jelentették, hogy többet nem hoznak Sümege gabonát, elviszik a szomszéd községek hetivásárjaira. A kereskedők meg egyenesen kartellra léptek, hogy egész nap senki sem vásárol s erre kisebb-nagyobb bánatpénzt is tettek le egyik társuk kezébe.

A vásár elállt.

Tehát már az első nap kimutatta ez az érthetetlen rendelkezés a maga súlyosan káros hatását. Ha pedig vissza nem vonják, akkor nemcsak kerékkötője városunk amúgy is nagyon szerény forgalmának, hanem vele olyan hurkot vetnek nyakára, amelyik heti vásárainkat egy-kettőre meg is fojtja.

Veszedelemes rendelkezés ez mindenképpen. Az elsőben Sümege lakosságának földmives részére is. Sümege községe háromnegyed részben földmivesekből áll, ezek egy része is kiviszi terményét a heti vásárra, hogy értékesítse. A megkötött vétel lenyomja ezek terményeinek árát is, tehát veszítenek.

A szomszéd községek gazdái, no meg a kereskedők is meg azt mondják: — Hekuba Sümege! Elviszik terményeiket Szentgrótra, Jánosházára,

ahol nincsenek 9 óráig a vásárhoz nyugözve, szabadon adhatják el s vásárolhatják meg, mikor nekik jól esik.

Evvel megszűnik Sümege forgalma, ennek súlyos kárát vállalja a kocsmáros, a kereskedő, az iparos, az ügyvéd, az orvos, mert az elmaradt közönség egyebütt szerzi be szükségleteit. A helybeli gabonakereskedők pedig egyenesen becsukják a boltot, fölhagynak az üzlettel, mert az erősen megcsappanó forgalom mellett elegendő választékos árút majd nem is kapnak.

Súlyos kárát vállalja végre a helypénzsedő is. Ő szabad vásári forgalommal, ennek reményében vette bérbe a helypénzt, joggal elvárhatja tehát, hogy olyan rendelkezések ne történjenek, amelyek ezt a forgalmat megbénítják s neki érzékeny veszteséget okoznak.

Az elüljáróság avval védekezett az érthetetlen rendelkezés mellett, hogy a szomszéd községekben is így van Kérdést is intéztek 3-4 közeli község elüljáróságához ez érdemben.

Hát mi soha se hallottuk, hogy hetivásárra valahol ily tilalmat vetettek volna. Abszurdum. Mikor az egész világon mindegyik község azon törekedik, hogy forgalmat csaljjon a maga kebelébe, akkor lehetetlen, hogy maga a község vessen hurkot erre a forgalomra. De ha úgy volna is akár száz

Nyomorultak.

— Megyek! . . .
— Eredj! — adta vissza a szót az asszony az urának. S a vállával, az ajkával oly mozdulatot tett, mintha csak mondta volna: — Mit is bánom én. Ugyis hiába . . .

S az ember ment. Felhajtotta kis kabátjának gallérját, elsimitotta — csak úgy megszokásból — a bajuszát s hirtelen kilépett az ajtón. Amint elment, nem tudott magán uralkodni az asszony. A hidegtől fagyos, csontos kezét ölébe ejtette s beesett szeméből megereedtek a könnyek. Csendes zokogását már nem hallotta az embere. Könnnyitett magán. A könny oly jó vigasztaló s neki oly nagy szüksége volt a vigasztalásra. Fogytán volt már az ereje nagyon. . . Oly régen nem evett. Az ura — Istenem, mióta! — semmit sem keres. Semmit.

El kell mennie ahhoz, aki segíthet rajta. Térden állva fog könyörögni neki. Kell, hogy megsegítse. Bármit tett, csak az ő vére.

Menni készült. Összebb huzta mellén itt ott már szakadozó pamut kendőjét és egy hajlúvel meglüzte. Mentében belenezett a jégvirágos ablakba, de nem láthatta magát benne. Karikatúráját látta volna saját énjének. Nem volt pedig sohasem szép, de élet volt a szemében: most az is megörült. Azelőtt életpiros gömbölyű arca most a sok nélkülözéstől sápadt és beesett.

Egyetlen mentőgondolat motoszkált a fejében: el kell mennie hozzá. Megmondja neki: Nem magamért könyörgök, mert nem bántam meg semmit. Még egyszer megtenném ha előlről kellene kezdenem. Nem is azért, aki az egészségét hagyta nálad. Te tudod. De azért, akit a szivem alatt hordok, aki nem vétet neked, aki a te véred is. . .

Igy fogja mondani.

Nem gondolt tovább, mégis meglevevén elötte a küzdelmekkel teljes mult. Amely még nem régen tart, s már is oly hosszú. . . Az apja gyára, a beteg üzemfőnök, a bevallott szerelem, majd az ellenzett egybekelés. S a beteg ember mellett a sok sok nélkülözés. Jóleső melegségjárta át idegeit. Keményen lépte át a küszöböt s ment végig az udvaron. Be sem zárta maga után az ajtót. Ugyan mit vihetnének el tőlük, mikor semmijük sincs.

Az uccára érve megcsapta a száraz, hideg levegő: napok óta nem volt kint a szobából. Gyorsabban kezdett lépkedni. Hamar akart visszatérni az apja házából, mielőtt az ura hazajönne. Oly különös volt azonban minden. Az emberek mintha mind részegek lettek volna: dülöngéltek. A házak is mind közelebb hajlottak a földhöz. . . felfordultak! — Homályosuló szemmel még látta, hogy az emberek hozzászaladtak, hogy kimentsék a felforduló házak alól, magukkal mit sem törődve. Kétségbeesetten hördült fel: — Vigyázatok! Ti is. . .

Az ember lassan átbaktatott a hosszú, sikos udvaron, ki a nyüzsgő uccára, keresni egy falat kenyert, mellyel meghosszabbíthatná mind a kettőjük életét, vagy talán egy jól felöltözött urat?

Mielőtt elment volna, akart beszélni a senkiről meg nem feledkező Gondviselőről, meg az emberek jószívűségéről, de már maga sem hitt bennük. Hisz oly rég várják, hogy egyszer csak beállit hozzájuk valamelyik kétlábú halandó és segít rajtuk, hogy a remény is kihalt belőlük. . .

A boulevardon az ivlámpák nappali fényt vetettek a mindenfélelve megtömött kirakatokra, ahol vitte magával a tömeg az éhes embert. Ma nem fog könyörögni senkinek! határozta el magában. — Ma lenne éppen munka, ha már annyi idő nincs sehol? Ezeknek kell segíteni rajtuk, akik gondtalanul, fényesre vasalt keménykalapokban, melegen felöltözve sétálgatnak. Megszólítja majd azt az szelid arcú öreg urat, aki most jön, az okvetlen megsegíti.

— Szólítsd meg, nézd, mily jóakarólag néz rád! — sugta valami belől. De nem merte. Lázasan simította végig izzó homlokát.

— Majd ezeket! — gondolta válaszul.

Két fiatal jött szembe vele. Melléjük lépett:

— Könyörüljenek. . .

A fiatal ember úgy tett, mintha észre sem vette volna, a leány meg kacagva kapta ki a ridiküljéből kis zsebkendőjét.

meg száz községben vagy bárhol a világon, akkor sem volna ez helyes Sümegre nézve. Mi folytonosan forgalmunk csekély, silány voltán panaszkodunk. Panaszkodunk, hogy Sümeg vidéke kicsiny s ez a kicsiny vidék is elgravitál tőlünk. És most következik egy rosszul fölfogott rendelkezés s ezt a csekély forgalmat is agyoncsapja.

Hát, engedelmet, de így gazdálkodni, így községet vezetni nem lehet.

Maga a rendelkezés súlyos ellenhatást keltett városunk közönségében. Ennek megnyilatkozása volt a szeptember 2-ára kért rendkívüli képviselőtestületi közgyűlés. A város bírása nyomában össze is hívatta a képviselőket. Ezen avval magyarázta a tett intézkedést, hogy többen értesülve a képviselőtestület határozatáról, megkérték, hogy a korlátozást a hetivásárra is terjessze ki. A gyűlés azután a forgalomnak e korlátozását egyhangúan megszüntette s hetivásáraink jó hírre s forgalma érdekében körlevéllel értesítette a szomszéd községeket s az idejártó gabonakereskedőket, hogy 9 óra előtt is szabad a vásár.

Most már miért irtuk meg mindezeket?

Megirtuk okulásul a jövőre és azért, hogy ezzel az ügyvel kapcsolatban forgalmunk emeléséről elmélkedjenek mindazok, akiknek e város fejlődése szívében nyugszik.

A képviselőtestület közgyűlése.

Sümeg képviselőtestülete augusztus 29-én gyűlést tartott, hogy folytassa a 22-iki gyűlésről lemaradt tárgyak elintézését. A gyűlés lanyha érdeklődéssel folyt le, bár fontos tárgyak voltak napirenden.

Mindjárt az első is az volt: a téglagyár bérbeadása. Mint tudjuk, a bérbeadást egyszer már megkísérelte a város, de nem sikerült. A képviselőtestület fölhatalmazta az elöljáróságot és a már régebben kiküldött

téglagyári bizottságot, hogy a gyár bérbeadására nézve új alapon terjesszen elő javaslatot.

Eitner Jenő havi pénztárvizsgálói tisztéről sokoldalú elfoglaltsága miatt lemondott, helyébe Paulinyi József elöljárót választották meg.

A bíró előterjesztését az 1910 ik évi közmunka fölosztására nézve elfogadta a gyűlés. A közmunka 228 kétfogatú, 17 egyfogatú s 1251 kézi napszámából áll.

Morandini Tamás a vármegyeháznak ama részéről, amelyben most a járásbíró van, építéstervet készített, szolgabírói hivattal, városházává és lakásokká alakítva át. Ezer koronát kért érte. A gyűlés megszavazott 600 at.

Orbán Lajosnének a közigazgatási bíróság évi 280 korona nyugdíjat ítél meg 1906 tól kezdődően. A gyűlés a pénztáros javaslatára a tanári nyugdíjalap terhére kiutalta a nyugdíjat.

Talabér Károly földbérletét 1910 október 1-től hat évre meghosszabbították, de az amerikai vessző eladásában a helybelieket köteles elsőbbségben részesíteni.

A vágóhidra, valamint a gyalogjárókra vonatkozó szabályrendeletet október 3-ára halasztották.

Somogyi Rozália, Lehár Antal és Rozenberg Gyula illetőségét a gyűlés nem fogadta el.

Az alapítványokról új alapító levelek készítenők. A gyűlés ezek aláírására a városbíró és Malomsoky jegyzőt hatalmazta föl.

A városbíró előterjesztette az államépítészeti hivatal véleményét az új állami elemi iskolai épületről nézve. E szerint a lakhatóság ellen műszaki szempontból semmi kifogás nincs, viszont Lukonich Gábor dr. tb. fő és járásorvos a gyűlés előtt kijelentette, hogy egészségügyi szempontból is lakható az épület. Erre a gyűlés kimondotta, hogy az iskola beleköltözhetik, azonban ezzel az épületet átvenni nem tekintik, hanem a fölmerült hiányok pótlását követeli.

A házadókataszter elkészítésére alkalmazandó munkaerő díjával 150 koronát szavazott meg a gyűlés. A munkálatért György Elek adóügyi jegyző felelősséget vállalt.

A rendőrség kértére fizetésüket havi 10 koronával emelte a képviselőtestület.

Helyesléssel fogadták a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratát, hogy a második ovi építésénél fölmerülő költségkülönböletet tárcájából fődözi.

Hasonlóképpen tudomásul vették a belügyminiszter rendelkezését, amelyben a kórházban szervezett másodorvosi állást jóváhagyta.

a cipőt. Legalább lesz mit egyenek reggel. Talán ebéd is... Ebben megnyugodva leült kiernerülten a kapu alá, hátát a falnak támasztotta és elaludt. Az álom levette válláról az élet gondját.

Álmodott.

*

A házmester kinyitotta a kaput és nem kért kapupénzt. Még nagyon is megbecsülte, egész a lakásig világlított. Az ajtó nyitva volt s a feleségét kiterítve látta — mindez most oly természetes volt neki. Odament hozzá, fölhajolt és keltegetni kezdte:

— Asszony, kelj fel, kenyeret hoztam!

Az asszony nem mozdult. Tovább keltegette:

— Asszony, ne izélj, kenyeret hoztam, egy egész kenyeret... Az asszony még most sem mozdult:

— Asszony, te valószínűleg jóllaktál, míg én oda voltam. Akkor én eszem meg mind, mind...

Oly boldoggá tette, hogy az egész kenyeret megeheti. Boldogságában a kapu alatt hangosan, boldogan felkacagott s lefagyott kezével a szájhöz akarta emelni a már megkezdett, havas cipőt...

Ruttkai Jenő.

Az állami elemi iskola gondnokságába a kisdedovó részére Lukonich Gábor dr. javaslatára a helybeli jótekönyű négyesületek elnökeit: Darnay Kajetánnét, Epstein Vilmosné, Kellemen Károlyné drnét és Steiner Simonét ajánlja a képviselőtestület.

A városbíró tudatta, hogy a jégvermek tulajdonosai 10—10 koronát ajánlottak jégért, ha a város jégtelepet készíttet.

A városbíró indítványára kimondotta a gyűlés, hogy a piacon kofáknak és más viszont elárúsítóknak 9 óra előtt tilos a vásárlás.

Több kisebb ügy után Ereky István pénztáros kérte a gyűlést hogy a több dologra, megszavazott 1740 K költség fődörzésére pótköltségvetést készíthessen az elöljáróság. Ennek elfogadása után a gyűlés véget ért.

A pápa—devecser—sümegi vasútról.

Két laptársunk közleményét közöljük alább. Az egyik, a *Pápai Lapoké*, így hangzik:

»A pápa devecser—sümegi vasút ügye holnap d. u. kerül a képviselőtestület előtt tárgyalás alá s holnapután már tudjuk, hogy Pápa város közönségének kelle a vasút, vagy nem? Bár a vasút szükségességén vitakozni felesleges, mert ahány sín pár csak van a föld hátán, arra egyre sem lehet ráfogni, hogy nem szükséges, nem hasznos. Különösen erre a holnap szőnyegre kerülő vasútra nem lehet rácsúzni a szükségtelenség belyegét. Pedig olyan hangulatról is tudunk, amely — ez még vigasztaló — minden olyan valamit, amelynek létesítéséhez némi áldozatot kell hozni, haszontalanságnak tart, különösen ha az a valami véletlenül még vasút is.

No de ne aggódjunk, elmúlt már az az idő, amikor a budapest—gráci fővonalat építették és amikor még városunk maradt polgársága oda unificálta téves véleményét, hogy a Pápa tervezett vasúti gőcpont a városnak határozott kárára volna és éppen téves fölfogás miatt egy egyszerű község lett arra a forgalmi piédesztálra emelve, amelyre Pápa városa polgárságának szűkeblősége miatt nem juthatott. Ne tagadjuk, még ma is vannak egyesek, akik így gondolkodnak. A szerencse csak az, hogy ezek az »egyesek« — hála a modern haladásnak — ma már igen kevesen vannak. Hogy hányan, azt a holnap közgyűlésen lesz alkalmunk megszámlálni.

Ezuttal azonban jelezni kívánjuk, hogy a múlt héten tartott választmányi ülésen is tárgyalatott a vasút ügye s az állandó választmány elvetette azt a pénzügyi bizottsági határozatot, amely a képviselőtestületnek 40 ezer korona értékű törzsrésztvény jegyzését javasolta s kimondotta, hogy 100 ezer K megszavazását fogja kérni a közgyűléstől. És ezt a legkorrektebb határozatnak tartjuk, mert egy a város kereskedelmét, vasúti forgalmát nagyban emelő ügyvel szemben nem lehet, de nem is szabad garasos politikát üzni, mert vagy szükséges ennek a vasútnak Pápa-ra való befutása, illetve innen való kiindulása, vagy nem szükséges. És ha szükséges, akkor tőle, már mint a Pápa városától várt áldozatot meg kell hoznunk s a vasút mielőbbi kiépítését tőlünk telhetőleg elő kell mozdítanunk, ha pedig nem szükséges, akkor nem szabad megszavaznunk egy fityinget sem.

Erről azonban szó sem lehet, mert a pápa—devecser—sümegi vasút szükségességét ezer és egy ok támogatja és ezek előtt a képviselőtestületnek szemét hunyia nem szabad, mint ahogy — hisztük — nem is fogja tenni, mert ellenkező esetben csak a város fejlődésének útját vágná el.

A második közleményt a *Somlyóvidéki Hirlapból* vesszük át. A képviselőtestület érthetetlen határozatához néhány sor kommentárt fűz laptársunk. Mi nem fűzünk hozzá semmit. Minek? Beszél maga a határozat.

»Devecser község képviselőtestülete helyesli és egyben hozzájárul, hogy Devecser, Sümeg

— Kellemetlen alak: — gondolták magukban és tovább udvaroltak egymásnak.

Valami a lábához gurult. Odatekintett. Istenem, egy hatos! Felkapta és elszaladt veie. Ámulva néztek utána a sétáló emberek. Egy akinek neki szaladt, dühösen ordított reá:

— Nincs szemed, csirkefogó!

Nem látott, nem hallott semmit. Úgy érezte, hogy valaki követi, aki vissza akarja venni tőle a pénzt, pedig ő nem adja. Inkább leüti. Bizonyosság okáért nagyot dobantott a lábával: Isten ugyse, leüti. Hátranezett és megkönnyebbülten sóhajtott fel, nem követte senki. Lassan tovább indult. Azon kezdett tűnődni, ki vesztette el. Ugyan ki? Valószínűleg a leány ránthatta ki a zsebkendőjével.

Hentesbolt előtt ment el, megütötte orrát a sok husszag, ami onnan kiáradt. Bement és egy cipőt kért a hatosért. A hentes rá nézett, elvette tőle a pénzt s ledobta a márványlapra. A pénz jó volt. Csak most adta a cipőt a kezébe, amivel az kisetett az ucára. Egyedül volt a sötét utcán. S az éhes emberek mohóságával nagyott harapott belőle. Még meleg is volt.

S elindult haza felé. Már mindenhol be voltak zárva a kapuk. Náluk is, de nem csöngetett be. Nincs pénze, miből fizessen. Kegyelemből laknak, nem haragítja meg a házmestert, hogy ingyen kelti fel. Az asszonya ügyis alszik már, majd reggel adja oda

nagyközségek között. Hany, Káptalanfa, Gyepü, Kaján és Csabrendek érintésével helyi érdekű vasút építtessék ki, ami a forgalmat olcsóbbá, gyorsabbá tenné. Hozzájárul ahhoz is, hogy az előmunkálati engedély kieszközölése iránt a községek együttesen kérvényezzenek. Devecser község részéről a községek által alakított bizottságba Barca Béla és Györfly Géza képviselő tagokat küldi ki és bizza meg, de kimondotta azt is, hogy Devecser község anyag támogatásában a tervezett vasutat nem részesíti és törzsrészevényeket nem jegyez. Így szól a képviselőtestület határozata. Tehát rajta zalamegyiek! Építsetek vasutat nekünk a pénzeteneken, mi nem adunk egy árva fityingt sem. De ha meglesz a vasút, hát mi végtelenül fogunk neki örvendezni.

Forgács.

1909 szeptember 1-je korszakos nap a népoktatás történetében. Ekkor nyílt meg az ingyenes népiskola első éve. De csak az állami intézetekre. A más jellegű iskolákban 1910-ben kezdődik az ingyenesség.

Apponyinak ez a törvénye szociális és kulturális szempontból egyaránt fontos. A népiskolák nagy zömét a nép szolgáltatja. A napszamosok, a gyári munkások, a törpe birtokosok, a kisiparosok. A szegény nép. Minél kevesebb a vagyonuk, annál több a gyermekük. Ezeknek iskoláztatásában kész gát volt az iskolai pénz, meg a 30 filléres tanítói nyugdíj járulék. Ezt a gátat most eltávolítja az állam, hogy annál szabadabban szelődhessek a szegény nép gyermeke a szellemi kincsek dús tárházába.

Evvel egy lehetetlen állapot is megszűnik. Az 1868. évi 38 tc. behozta az iskolai kényszert, de meghagyta az iskolai díjat. Nagy ellenmondás. Mintha a szülőnek még fizetnie kellene, mikor a fiát elviszik katonának. Ezt a lehetetlen állapotot is megszünteti Apponyi törvénye.

Még hátra van, hogy az ingyenes népiskolában ingyenes könyveket és szerszámot is kapjanak a szegény gyermekek. Ez a nemes hivatás egyelőre a községre és a társadalomra nehezedik, bár az állam a maga iskoláiban jó példával jár elő. Sümegen a két pénzüntézet teljesíti ezt a nemes hivatást. Hosszú évek során alapot raktak össze erre a célra s azt évről-évre gyarapítják.

Reméljük, nem vonják meg ezt az állami iskolától sem. Hisz a sümegi társadalom szegény gyermekei látogatják ezt az intézetet is.

Mindig azt hajtom: nincs türelmesebb nép a világon, mint a magyar. Ennek a türelmességnek fényes tanujelét szolgáltatotta a minap a szomszéd Mihályfa népe. Meghalt ott egy tűzér. Baleset miatt halt meg, mint azt a *Hírek* rovata megírja. A tűzér horvát fiú volt, Varasdrol való. És a magyar nép elfeledte a 48-as idők Jellásichát, el a mai kor Supilóját, csak a szerencsétlenül járt embert látta a horvát fiúban és — virágokkal, koszorúkkal rakta meg koporsóját.

Nem kommentálom ezt az esetet. Csak meghatva, kalaplevéve állok meg népünk lovagiassága előtt.

Bárd.

H I R E K .

Cselekedjünk!

A Tulipánszövetség — Magyar védőegyesület a következő szöveget intézte Magyarországi pedagógusaihoz és tanuló ifjúságához:

Veszni indul a hajdan erős magyar, a ján már a szükség kopogtat, hovatovább a nyomorúság, az elszegényedés és inség ünnek tanyát Európa régen híres éléstárában. Nyomorúságunknak könnyel-nü pazarlásunk a kúforrása. Telt marokkal szórjuk a milliókat selejtes külföldi ipari termékekért, a magyar munkás remekét kicsinylő lenézéssel fogadjuk. Egyedül iskolaszerekekért évente 23

millió koronánál többet fizetünk a külföldnek, noha hazai iparunk e téren minden szükségletünket kiünő iparcikkokkal fedezni képes.

Fogyunk, gyöngölünk.

Vereink kivándorolnak, mert itthon még száraz kenyér sem jut mindenkinek. Tartasuk vissza honfitársainkat a hazában azzal, hogy állandó munkát és keresetet biztosítunk nekik. Ha minden magyar kéz nyer foglalkozást a hazában, eljő az idő, hogy gyöngeségünknek szegényfoltja: az az 1600 millió korona, amit a külföldnek fizetünk árúért, eltűnik számadásainkból. A tanfériakon mulik, hogy egy jelentékeny tétele a szegényadónak elűnjék mindörökre. Csak hazai író- és tanszereket tőrjenek meg iskoláinkban, neveljék az ifjúságot közgazdasági hazafiaságra, oktassák ki a fogékony lelkű tanulókat arra, hogy minden fillérel erősebbé tesszik ellenségeinket és kétannival szegényebbé véreinket, amit külföldi árúért kiadnak.

Rajtatok a sor, magyar ifjúság, mutassátok meg, hogy Ti vagytok a magyar nemzetnek hadserege, mely béke idejében is dicsőségteljes csatákat nyer a magyar népért, a magyar iparért.

Írtatok ki körötökből mindent, ami idegen — ha van helyette hazai.

Ne vásároljatok külföldi holmit, mert az érte kiadott pénzzel szegényebbé váltok és segítitek az amugy is gazdag külföldet még hatalmasabbá tenni. Ha csalát veszítetek, mint a vérese csap árva hazátokra az erős ellenfél, hogy eltűnnesse örökre a föld színéről.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Horváth Endre dr. sümegi állami reáliskolai tanárt jelenlegi állomás helyén, *Kulesár Gyula* zalaegerszegi állami főgimnáziumi tanárt a löcsei kir. kat. főgimnáziumba rendes tanárrá nevezte ki.

Szabadságrói. *Berczely Kálmán* dr. járásbíró és *Vizkelety Árpád* dr. szolgabíró szabadságukról hazaérkeztek s hivataluk vezetését átvették.

Ideiglenes nyugdíjazás. *Krizmanics Péter* keszthelyi hitoktató és *Szmodits Ferenc* káptalanfai káplán betegségeik miatt hivataluktól felmentettek s betegségeik tartamára nyugdíjaztattak.

Orvosok kongresszusa. Most tartják Budapesten az orvosok nemzetközi kongresszusát. Sümegről *Fischer Ignác* dr. utazott föl a kongresszusra.

Faiskolafelügyelő. *Pap József* helybeli állami tanító, a járási faiskolák felügyelője e tisztről lemondott. Helyébe *Rózsa Károly* sümegi állami elemi iskolai tanítót nevezte ki a vármegye alispánja.

Húsvizsgáló. *Olasz János* helybeli rendőrbiztos és hatósági husvizsgáló Nagykanizsán augusztus hó folyamán a husvizsgáló tanfolyamot elvégezte s a vizsgálatot szép sikerrel kiállotta.

Pártgyűlés. A zalavármegyei függetlenségi és 48-as párt szeptember 6-án délelőtt 11 órakor Zalaegerszegen, az Arany Bárány szállóban pártgyűlést tart. Tárgyai: 1. Az önálló magyar bank ügyében tartandó népgyűlések helyeinek meghatározása. 2. Szervezkedés. 3. Esetleges indítványok.

Halálozás. *Szalay Lajos* nagykanizsai ügyvéd Budapesten meghalt.

Az állomás kibővítése. Régóta szükség a helyi állomás a forgalom lebonyolítására. Erről lapunk is többször cikkezett. Most végre megtörténik a pályaudvar kibővítése. Augusztus 30-án *Eitner Zsigmond*, kerületünk országgyűlési képviselője, *Szajbely Gyula*, a Dunántuli h. é. vasutak igazgatója, *Kuszevics Tivadar* szombathelyi üzletvezető, *Stein Miklós* vállalkozó mérnök, *Klein Lipót* keszthelyi osztálymérnök és *Szentirmay Rezső* helybeli állomásfőnök helyszíni szemlét tartottak s megbeszélték a kibővítés módjait. E szerint még egy 5 ik sínpar is lesz, a rakodó épületeket pedig mind a tulsó oldalra helyezik át. A munkálatot kedvező idő esetén még ez ősszel végrehajtják.

Az új iskolaépület. A sümegi áll. elemi népiskola beleköltözött az új épületbe. A beiratások már ott folynak, a baloldali folyosó 2. számú szobájában. A leányok osztályai a földszinten, a fiuké pedig az emeleten lesz. Az új épület fölavatásáról még nem intézkedett a gondnokság, de úgy halljuk, hogy szeptember vége felé lesz.

21.000 korona. A Zalaegerszegen fölláthatandó Csány szoborra, mint a Magyar Paizs utolsó kiünutatása tudatja, 21.000 K 01 fillér gyűlt össze.

Baranyavármegye az egyke ellen. Baranyavármegye törvényhatósága júliusi rendes közgyűlésén elhatározta, hogy az egygyermekrendszerre vonatkozó adókat, amelyeket a vármegyében községszerte összegyűjtöttek, ki fogja adani s ez a munka lesz majd a további javaslatoknak és a kaposvári dunántúli egykeérkezletnek alapja. Az így megszerkesztendő könyv megírásával az ügy előadóját: *Buday Dezső* dr. vármegyei aljegyzőt, egyetemi magánianárt bizta meg, aki még e hóban vaskos kötetet fog az egykeről a törvényhatóság elé terjeszteni s abban nemcsak az egykere vonatkozó adatokat, hanem annak történetét és az ellene folytatott küzdelem eddigi munkálatait is megírta. A könyv a jövő héten jelenik meg s akkor részletebben is fogunk vele foglalkozni.

Beiratások. A helybeli iskolákban szeptember 1-én megkezdtek a beiratásokat. Az eredményről jövő számunkban számolunk el.

Népesedés. Sümegen augusztus végéig született 130, meghalt 95 egyén. A szaporodás 35. Házasságot kötött 34 pár.

6000 vendég Hévízen. Az agilis fürdőkezelőség Hévízen a mult héten adta ki fürdővendégeinek ez idei 10-ik lajstromát, mely 5969 állandó fürdővendéget mutat ki. Ennyi gyógyirt kereső vendég még soha sem volt Hévízen. Ez elég bizonyítéka annak, hogy a forrás vize páratlan gyógyhatású. Úgy értesülünk, hogy még az ősz folyamán ismét új építkezést kezd *Reischl Vencel* fürdőbérő. Még egy 50-60 szobás szálló épületet tervez.

A tűzér halála. A vidékünkön folyó katonai gyakorlatok alkalmából augusztus 31-én Mihályfán a tűzerek pihenőt tartottak. Egy őrmester az egyik ágyut vizsgálgatta, amelyben a vaktöltést benne felejtették. Az ágyú elsült s az előtte álló varasdi származású tűzért hasba lőtte. A szerencsétlen fiatal katonát holtan rogyott össze, a töltés egész hasát szétroncsolta. Szeptember 2-án katonai díszrel temették el. A falu népe óriás részvétet tanúsított a szerencsétlenfi jár tüzér iránt. Részvéte jelül koporsóját virágokkal borította el. Ott Varasdon pedig várták haza a császár szolgálatába elbocsátott fiút s érkezett helyette szívüket összezuzó, rövid, rideg hangú távirat.

Szabad a vásár. E helyt is fölhívjuk az érdekelt közönség figyelmét arra, hogy a folyó hó 2-án tartott községi gyűlés a helyi vásár korlátozását megszüntette, csak a gyűlés és baromfi piacra tartotta fenn. Tehát reggel 9 óra előtt is szabadon adhatnak vethetnek gabonafélét, fát, sertést, takarmányt, szóval mindent, ami a betivásárban eladásra kerül.

A gomba. Megrázó szerencsétlenséget okozott Gogánfán a mérges gomba. Csaknem egy népes család áldozatául esett a gombamérgezésnek. Csizmazia István napszamos felesége és napa folyó hó 1-én elmentek a vágásba gombát szedni. Találtak is eleget jól megrakodtak belőle. Otthon azután az asszony a gombát elkészítette. Ebéd után föltálalta a gombát. A gazda stírgős dolga miatt nem evett belőle, hanem elsietett munkájára, ellenben napa, édes anyja, a felesége és leánya, továbbá a sógora és ennek felesége elfogyasztották a gombát. Csizmazia állítása szerint csak másnap, csütörtökön reggel tört ki rajtuk a gombamérgezés. Rettenetes kinokat állottak ki. Elküldtek Csabrendekre Lengyel Armin dr. orvosért, de ekkora Csizmazia feleségét és 8 éves leánykáját már megmenteni nem lehetett.

tett, estére kiszennvedtek. Később meghalt Csizmaziának édes anyja is, egy 70 éves öreg asszony. A többiek, midőn a hírt kaptuk, még életben voltak, irtózatot kinokot szenvedve a mérges gombától. Ezeknek életben való maradásához is alig van remény. A hatóság az eljárást megindította.

— **Főtoldott községek.** Csabrendeken a lépfene és sertésorbán, Ógánán a sertésorbán megszűnt, a zár alól felmentettek.

— **Mestertanfolyam asztalosok részére.** A kereskedelemügyi miniszter 1909 október hó 4-től kezdődő 8 hétig tartó mestertanfolyamot rendez az úpesti állami faipariszakiskolában asztalosmesterek és segédek részére. E tanfolyamra jelentkezők lekiismeretes képzésben részesülnek a műhely és szakrajzban, valamint a könyvtelben, üzleti levelezésben és költségvetésben. Műzslésük mellett elsajátítják az asztalos-ipar legmodernebb vívmányait. A jelentkező mesterek érdem szerint heti 18—24, segédek érdem szerint heti 12, 15 18 koronáig terjedő ösztöndíjban részesülnek. Jelentkezések iparigazolvánnyal, segédek munkakönyvvel vagy ezt helyettesítő működési bizonyítvánnyal s esetleg iparosiskolai bizonyítványaikkal felszerelt helyegyetlen kérvények f. évi szept. 15-ig az állami faipari szakiskola igazgatóságához Újpest, Árpád-ut 131. szám intézendők.

— **Ipartestület felirata a kormányhoz.** Az alsólendvai ipartestület vasárnap délután Molnár József elnöklésével gyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya az a felirat volt, melyet az ipartestület a kormányhoz meneszt. Ugyanis a balassagyarmati ipartestület áírt az ország összes ipartestületéhez, hogy együttesen is, megkülönböztetve is foglaljanak állást az önálló magyar jegybank és az önálló vámerület érdekében. A vasárnapi gyűlés elhatározta, hogy csatlakozik a hazafias mozgalomhoz és egy sürgető feliratot szerkeszt, melyet a kormányhoz juttat.

— **Telefon Tapolcán.** A kereskedelemügyi miniszter a Tapolcán létesítendő távbeszélő központnak a balatoni körtelefon hálózatába, továbbá a belvárosi helyközi távbeszélő forgalomba való bevonását már megengedte. A balatoni körtelefonhálózathoz a következő távbeszélő állomások tartoznak: Aliga, Balatonberény, Balatonboglár, Balatonföldvár, Balatonfüred, Balatonlelle, Balatonvilágos, Faluszemes, Fonyód-fürdőtelep, Gyene-diás, Kenese, Keszthely, Lepény, Polgárdi, Siófok, Szántód, Szentkirályszabadja, Tapolca és Zamárdi.

— **Ki lehet iskolagondnoksági tag?** A kultuszminiszternek egy rendelete érkezett *Ruzsicska* Kálmán dr. kir. tanácsos tanfelügyelőhöz, mely azt tárgyalja, hogy ki lehet iskolagondnoksági tag. A rendelet kimondja, hogy az állami elemi iskola gondnokságának nem lehetnek tagjai más jellegű iskolánál működő tanítók.

— **Milyen idő lesz szeptemberben?** Szeptember hó csomópontjai meteor szerint: 1, 2, 3, 6, 14, 16, 17, 18, 22, 29, 30 ra esnek, ezek közül legerősebb hatásúak: 1, 6, 14, 16 és a 29-iek. Az 1-ső csapadékos és hűvös, a 6-iki meleg, a 14-iki viharos vagy esős, a 16-iki meleg állandó, a 29-iki hűvös, esős, szeles vagy viharos jellegű.

— **Az ikerváltó eke és használata.** A hegyvidéki gazdálkodók körében régóta érzett hiány egy olyan váltó eke, mellyel köves, meredek, hegyes-völgyes földet is meg lehet szántani és mégis könnyű, olcsó, tehát a kisgazdák is beszerezhetik. Enesei Dörner Béla az erdélyrészi miniszteri kirendeltség székeljudvarhelyi intézője az ikerváltó eke és használata címmel most megjelent 2 1/2 iv terjedelmű kis füzetben olyan ekét ismerteti, mely a kívánalmaknak megfelel és amint a szakértői nyilatkozatokból látjuk, a gazdák az ekét nemcsak szántóföldeken, de szőlő-hegyekben is használhatják. A füzetben a szerző leírva a hegyvidéki szántás nehézségeit és hibáit és ismertetvén az ikerváltó eke szerkezetét, tiszta ábrák és világos magyarázatokkal kioktat az eszköz kezelésére és használatára, miközben közli a gyakorlati

gazdák szakvéleményeit is. A füzet gazdasági vonatkozásai miatt a hegyvidéki gazdák részére sok tanulságot nyújt. Szerző a füzetet 50 fillér (bélyegjegyekben) beküldése ellenében az érdeklődőknek megküldi.

— **Hány nyelven beszélnek az emberek?** Balbi geográfus most számításokat végzett ezen a téren és megállapította, hogy a földön 860 különböző nyelven beszélnek. Ebből a vén Európára csak 53 jut. Afrikában 114, Ázsiában 123, Amerikában 417 és Dél-Amerika meg Hindosztán között 117 nyelven beszélnek. Ehhez jön még a tömérdek nyelvjárás. Egy nyelvész a világ összes dialektusainak mennyiségét 3064-re tette, viszont Balbi több mint 5000-et számlált össze.

— **Betörés.** Hajós István helybeli állami tanító a vakáció folyamán nyaralni volt. Ez idő alatt *Vida Mihály* mázoló segéd és *Pajor Károly* mázoló inas az ajtóról a zárral leütötték, bementek a lakószobába s onnan egy arany mellűt és egy üvegnyomatást elemeltek. A károsult tanító följelentette az esetet, a rendőrség a tetteseket kikutatta s följelentette. A bíróság a tettesek ellen, akik beismerésben vannak, megindította az eljárást.

— **A bazsai gesztenyefa.** Megírtuk, hogy *Daranyi Ignác* földmívelésügyi miniszter összerakalja az országban levő természeti emlékeket, hogy ezek megőrzéséről gondoskodás történhessen. A bazsai szőlőhegyen is van egy ilyen természeti emlék: egy óriás szelíd gesztenyefa. A fa törzse olyan vastag, hogy 8 ember tudja csak átkarolni. A hatalmas fa méltó a megőrzésre. Ha olvasóink ilyes természeti emlékekről tudnak, szívesen fogadjuk, ha lapunkkal közölik.

— **Megugrott ökr.** Kell Jenő sümegi vendéglős több marháját hajította úhidról a jánosházai vásárra. *Bíró Imre*, *Kell megbizottja*. Midőn *Helyefő* a falu végén hajította a marhákat, egy 2 éves és 4 hónapos pörge szarvú, vöröslarka ökr elszaladt. A hatóság most keresteti a megugrott ökröt.

— **Ne játsz a puskával.** Könnyen végzetes lehetett volna az a szerencsétlenség, mely vasárnap délután a keszthelyi parkban történt. Két iparos inas töltött puskával játszott. A puská elszűlt és a seretek Fehérvári Béla mellébe fuódtak. A fiú sérülése súlyos.

— **Szörnyű esetek.** Az egyik vidéki lap a következő hírt közölte:

Csiba János hároméves fiacskája nyugodtan játszott az emeleti nyitott ablakban. Az anya belépett és fiát meglátva, fölsikoltott. A fiúcska a sikoltásra fölugrott, megcsuszott és kiesett az ablakból. Az anya — kinek kezében spirítusz-forraló volt — elájult. Ruhája az égő spirítusztól tüzet fogott. A férj, aki éppen belépett, látva a rettenetes csapásokat, nadrágszíjára felakasztotta magát. Azonban ahol legnagyobb a veszedelem, ott van legközelebb a segítség. A fiúcska egy szénásszekérré esett és így semmi baja sem történt. Fölsietett a lalásba, ahol közben a házbeliék eloltották a tüzet és az anya sértetlen maradt. Az apát is levágták, aki zokogva ölelte keblére családját.

— **Sírfelirat.** Egy székely falucska temetőjében a következő sírfelirat hirdeti egy fiúcska halálát:

Itt nyugszik egy Ökröcske,
Ökr Bálint gyermeke.
A jó Isten nem engedte,
Hogy Ökr legyen belőle.

— **Emberismeret.** *Koldus*: Alálassan könyörgök egy kis ennalóért . . .
Fiatal asszony: Nézze, bácsi, itt van egy kis leves. Magam főztem ám!
Koldus: Nem baj, kérem, azért megiszem!

Felelős szerkesztő: **Éles Károly.**
Laptulajdonos és kiadó: **Horvát Gábor.**

— **Kiadó lakás.** Egy 3 szobából s a szükséges mellékhelyiségekből álló lakás kiadó. Felvilágosítás a kiadóhivataltól szerezhető.

Szükségeiteinket a következő kereskedőknél és iparosoknál szerezzük be:

BAZSÓ SÁNDOR és FIA kovács és kocsigyártók. Árpád-u.

BORSOS JENŐ úri és női cipész. Kész úri és női cipők. Kossuth-ucca

BERETZKY GYULA fűszer-, liszt- és üvegáru-kereskedése.

BÖHM PÁL kézmű-, divatáru kereskedése és vászon gyári raktára. Kossuth Lajos u.
CSIZMAZIA ISTVÁN vas- és fűszerkereskedése. Gazdasági magvak Gazdasági gépek Kiszalud-Szállóval szemben.

DARNAY KÁLMÁN vas- és fűszerkereskedő Gazdasági gépek raktára. Régiségtár.

FISCHER MÓR ecetszesz-, konyak- és likörgyáros, pálinkanagykereskedő. Mosó u.

HORVÁTH LAJOS borbély és fodrász. Kossuth Lajos-ucca.

Id. HORVÁTH JÓZSEF úri és női cipész, Kossuth Lajos ucca. (Balasits-féle ház)

HULLAY LAJOS építőmester. Árpád-ucca 454 sz.

JAKAB IMRE beszálló vendéglője. Árpád-u.

JANKÓ ÁRPÁD úri és női cipők. Márkus-féle Áruház mellett.

IOÓS ANTAL borbély és fodrász. Kossuth Lajos-ucca, Epstein-ház.

KELL JENŐ bérkocsitulajdonos és vendéglős Mihályfai-ucca 82. sz.

KESZLER PÁL kocsigyártó és szobafestő. Mihályfai ucca.

KOVÁCS LAJOS férfi és női cipész üzlete. Gyógyszertár mellett.

KLAFFL LAJOS épület- és bútorasztalos. Temetkezési vállalkozó. Nagy kopársó-raktár.

KLEIN MÓR pék üzlete. Hazai sörök raktára.

KOHN TESTVÉREK vaskereskedése, gépraktár. Kossuth Lajos-ucca.

KOVÁCS VILMOS vegyeskereskedő és korcsmáros. Mihályfai-ucca.

KORBÉLY FERENC süti üzlete. Árpád-ucca 287. sz.

KOVÁCS ZSIGMOND borbély és fodrász

LÖWY NÖVÉREK női ruhá varróterme Deák Ferenc ucca.

MAUTHNER SAMU vegyeskereskedő. Keszthelyi-ucca.

MÁRKUS SALAMON FIA áruháza. Kossuth Lajos-ucca.

MESTERHÁZY SÁNDOR vendéglős a Kiszalud-szálló tulajdonosa.

MÉSZÁROS SÁNDOR hentes. Kossuth Lajos-ucca.

ORBÁN ISTVÁN kávéháza. Kossuth-ucca

PENTZ MIHÁLY kőfaragómester, nagy sírkőraktár. Árpád-ucca.

PAULINYI JÓZSEF lisztkereskedése, gabonacsere. Flórián-tér és Árpád-ucca sarkán.

ROTHSCHILD SÁNDOR épületfa- és deszkakereskedő. Rendeki-ucca.

SCHNITZLER SAROLTA kézimunka üzlete és harisnyakötődjé. Kossuth-ucca.

SCHRÖDER JÓZSEF vasuti vendéglős.

SZIJARTÓ GYÖRGY templom-, szoba- és cimfestő. A plébánia templom mellett.

SZELESTEY GÉZA beszálló vendéglője az Arany-bárány-hoz.

TASCHEK JÁNOS építőmester és vállalkozó. Váralja utca 35 szám. Major festő-féle ház.

TÓTH GYULA férfi- és gyermekruha raktára, Flórián-tér.

WÜRZBURGER JAKAB vegyes, porcellán- és üvegáru nagykereskedése.

Értesítés.

Grünfeld J. féle szabó üzletben Sümegen készülnek a legújabb divat szerint

legszebb szabásu

őszi és téli ruhák.

Nagy választéku szövet raktár.

Valódi (briches) csizma radrágok és vadász ruhák különleges készítése.

Ritka alkalom.

Mélyen leszállított árak.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kéjjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. hatyugyógyyszertár által Majna-Frankfurt.

Eladó ház.

Sümegen, a Belső-Tokajban a Kaufman-féle ház minden órában bérbeadó, vagy eladó.

Bővebbet a kiadóban.

Lakások, gazdasági épületek

fedésére szolgáló vízátatlan

kátrányos fedőlemez

kátrányos pépszalagot és

kátrányt Allandóan raktáron tart

és a legolcsóbban árusít

Würzburger Jakob, Sümeg

Hirdetéseket

jutányos áron felvesz
a kiadóhivatal.

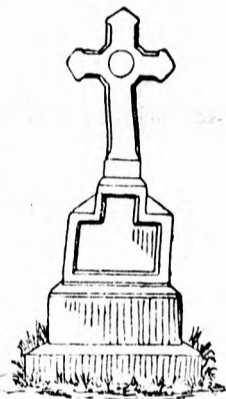
Schulhof Adolf Nagykanizsai borkereskedő

elhalálása folytán körülbelül 2000 hektoliter különböző nagyságú ászok- és transporthordó teljesen kifogástalan jó állapotban minőség szerint hektoliterenkint 6 koronától felfelé eladásra kerül.

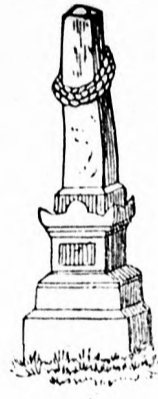
Érdeklődők a hordókat Schulhof cég üzlettelepén Nagykanizsán megtekinthetik.

Pentz Mihály

kőfaragómester Sümegen.

Dús választék mindenféle sírköben. Ugymint: márvány, gránit, szienit, labrador és porfirból. Síremlékeket, uti kereszteteket, szentháromság szobrokat, épület és minden egyéb e szakmába vágó munkákat és javításokat jutányos áron elvállal és izléses kivitelben készit.

Egy jeles képzettségű szaksegédet hozatván,

fogorvosi műtermemben

mindenféle rágásra és beszédre alkalmas kaucsuk lemezű és lemez nélküli műdarabokat, arany koronákat, csapos fogakat, hidmunkákat a megrendelés napján elkészíték.

VIDÉKIEK MEGVÁRHATJÁK.

Hibás állású és tört darabokat 2 óra alatt kijavítok. Öntött arany, egetett (nem utánczott) porcellán, platina, cement fogtömés.

Érzéstelenített fog- és gyökérhúzás!

Mérsékelt ár, több évi jótállás. Rendelés d. e. 8-tól d. u. 6-ig.

Dr. Kóródi Simon fogorvos,
Pápa, Jókai Mór-utca, 16-ik szám. I. emelet (Blum-féle ház.)

Mindennemű
nyomtatványokat

jutányos aron és izléses kivitelben készít

Horvát Gábor
könyvnyomdája Sümegen

Mindennemű
könyvkötőmunkák

elfogadtatnak